Міністерство
освіти і науки
України

З Н П ДонДУУ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Донецького державного університету управління

ТОМ XIV

Серія «Економіка»

Випуск 272
«Обліково-фінансове забезпечення управління економічними процесами в умовах міжнародної інтеграції України»

Донецьк 2013

УДК 657: 336.221.24
ББК У052
О-16

Затверджений додатком до Постанови Президії ВАК України від 22.12.2010 р. № 1-05/8 як фаховий з економіки.

Видається за рішенням вченої ради ДонДУУ

Адреса редакції: 83015, м. Донецьк, вул. Челюскінців, 163а.
Телефон: (062) 337-66-09

Засновник: Донецький державний університет управління

Редакційна колегія:

головний редактор – д.е.н., проф. *Поважний О.С.*;
заступник головного редактора – д.е.н., проф. *Дорофієнко В.В.*;

д.е.н., проф. *Поважний С.Ф.* (Донецький державний університет управління);
д.е.н., проф. *Дубницький В.І.* (Донецький державний університет управління);
д.е.н., проф. *Губерна Г.К.* (Донецький державний університет управління);
д.е.н., проф. *Батченко Л.В.* (Донецький державний університет управління);
д.е.н., проф. *Белєнцов В.М.* (Донецький державний університет управління);
д.е.н., проф. *Рекова Н.Ю.* (Донецький державний університет управління);
д.е.н., доц. *Бессонова О.А.* (Південно-Західний державний університет, м. Курськ).

О-16 Обліково-фінансове забезпечення управління економічними процесами в умовах міжнародної інтеграції України: зб. наук. праць / ДонДУУ. – Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2013. – Т. XIV. – 394 с. – (Економіка; вип. 272).

ISBN 978-617-579-860-7

У збірнику представлено результати наукових досліджень, що проводяться в рамках науково-дослідної роботи Донецького державного університету управління. Викладено теоретичні і практичні аспекти облікових, аналітичних та контрольних функцій управління економічними процесами підприємств, організацій, регіонів і держав та суміжні питання. Збірник розрахований на наукових та практичних робітників, викладачів вищої школи, аспірантів, магістрів і студентів.

УДК 657: 336.221.24
ББК У052

© Донецький державний університет управління, 2013
© Вид-во «Ноулідж», 2013

ISBN 978-617-579-860-7

ЗМІСТ

Абрамова І.О. ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ 12

Аверкина М.Ф. СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ МІСТА 25

Агафоненко О.Ю. ИССЛЕДОВАНИЕ СТРАТЕГИИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНА 32

Анисимова А.В., Макаренко Е.Н. МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ УЧЕТА И ОЦЕНКИ СТОИМОСТИ ЗЕМЛИ 40

Баранець Г.В., Трофимова К.С. РОЗВИТОК ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ МАТЕРІАЛЬНИХ ПОТОКІВ У ВИРОБНИЧО-ЛОГІСТИЧНОМУ ЛАНЦЮГУ 47

Бондаренко О.В., Кривобок В.А. ЗМІНИ ПОРЯДКУ СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗГІДНО НП(С)БО 1 57

Бурденко І.М. ПОНЯТТЯ ПРУЖНОСТІ РИНКУ ПОХІДНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ТА ІНДИКАТОРИ ЇЇ ВИМІРУ 65

Герзанич В.М. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ 74

Гужавіна І.В., Кримська В.В. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ 86

Гужавіна І.В., Жулясва А.С. АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ 92

Довбня С.Б., Гулик Т.В. КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА 98

Доценко О.С. МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К СТАТИСТИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОМУ ИССЛЕДОВАНИЮ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ 108

Євсєєнко В.О., Козуб Л.Ю. ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ 115

Єрмішова С.В., Семенченко К.І. ВПЛИВ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ НА БАНКІВСЬКИЙ РИНОК УКРАЇНИ 121

УДК: 338.22:658.152(477)

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Герзанич В.М. аспірант,
кафедри економічної теорії
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

У статті розглянуто сутність категорії «ефективність» та «ефективність функціонування підприємства з іноземними інвестиціями», проаналізовано характерні риси цієї категорії. Обґрунтовано концептуальні засади ефективності функціонування підприємств з іноземними інвестиціями для національної економіки.

В статье рассмотрена сущность категории «эффективность» и «эффективность функционирования предприятия с иностранными инвестициями», проанализированы характерные черты этой категории. Обоснованно концептуальные принципы эффективности функционирования предприятий с иностранными инвестициями для национальной экономики.

In the article essence of category is considered «efficiency» and «efficiency of functioning of enterprise with foreign investments», the personal touches of this category are analysed. Reasonably conceptual principles of efficiency of functioning of enterprises with foreign investments for a national economy.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Зв'язок з науковими та практичними задачами

В останньому десятилітті, в умовах соціально-економічного розвитку перед нашою країною постала проблема у забезпечені ефективного функціонування підприємств. Непроста соціально-економічна ситуація, яка склалася в країні протягом останніх років зумовлює потребу пошуку шляхів вирішення існуючих проблем, виявлення та вивчення нових перспективних напрямів і форм діяльності. В результаті переходу економіки країни до ринку з'явились нові форми власності і господарювання. Набуває розвитку спільне підприємництво за участю іноземного капіталу.

У даній роботі ми досліджуємо ефективність функціонування підприємств, що створені і (або) діють на базі власності учасників походженням більше, ніж з одної країни.

Виходячи з цього, вважаємо за необхідне для характеристики таких суб'єктів та обґрунтуванню впливу ефективної діяльності підприємств з іноземними інвестиціями на національну економіку вдатися до дослідження методологічного та теоретичного підґрунтя економічної категорії «ефективність».

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Виділення невирішених питань

Ефективність функціонування підприємств в національній економіці виступала об'єктом наукових досліджень багатьох вітчизняних науковців та зарубіжних вчених, таких як О. М. Рац [18], В.І. Виборнов [3], В.В. Ковальов [11], Л. Г. Мельник [7], В.П. Мікловда [8], П.А. Орлов [14], І.Д. Падерін [16], О.Д. Шеремет [19].

Незважаючи на вищезазначене, на наш погляд, існують задачі, які не можуть мати однозначного кінцевого вирішення і потребують безперервних досліджень і удосконалень.

Загальна мета

Мета дослідження полягає в уточненні та обґрунтуванні суті терміну «ефективності» та «ефективність функціонування підприємства з іноземними інвестиціями» на основі аналізу базових положень вітчизняних та зарубіжних авторських підходів.

Викладення основного матеріалу. Обґрунтування отриманих результатів

Незважаючи на факт підвищеної уваги з боку вчених та практиків до ефективності функціонування підприємств з іноземними інвестиціями сама дефініція «ефективність» розуміється по різному. Це зумовлено як багатогранністю цієї складної категорії, так і приналежністю дослідників до різних наукових шкіл і течій. Для більш глибокого розуміння економічної сутності ефективності розглянемо детально визначення поняття «ефективність» різними вченими-економістами.

Слово «ефективний» походить від латинського «effectivus», що означає дієвий або той, що дає необхідні, найкращі результати, підсумки. Таким чином, ефективність – це поняття, що означає результативність дії будь якої конкретної системи.

С. Мочерний дає наступне визначення даної категорії: «Ефективність – здатність приносити ефект, результативність процесу, проекту тощо, які визначаються як відношення ефекту, результату до витрат, що забезпечили цей результат» [5, с. 508]. Зарубіжні економісти під терміном економічної ефективності розуміють такий стан справ, при якому неможливо здійснити жодної заміни, яка в більшій мірі задовольняє бажання однієї людини, не завдаючи при цьому збитку, задоволень, бажань іншої (ефективність за В. Парето) [6, с. 430]. Л. Г. Мельник, О. І. Карінцева вважають, що ефективність розкриває характер причинно-наслідкових зв'язків. Вона показує не сам результат, а те, якою ціною він був досягнутий.

Тому ефективність найчастіше характеризується відносними показниками на основі двох груп характеристик (параметрів) – результату і витрат, але не виключає використання в системі показників ефективності і абсолютних значень вихідних параметрів [7, с. 245]. З інших позицій розглядає ефективність Ю. П. Сурмин, який її критерієм визначає досягнення встановлених системою цілей [9, с. 354]. В.П. Мікловда при визначенні ефективності має на меті не просто виявлення того, наскільки раціонально підприємства використовують ресурси і забезпечують собі можливості подальшого розвитку, але і те, яке значення має їх діяльність для галузі загалом [8, с. 37]. Г. Г. Старостенко зазначає, що ефективність національної економіки – це якісна характеристика, яка відображає рівні розвитку продуктивних сил і забезпечення потреб суспільства [10].

Тобто, підходи науковців до поняття «ефективності» виходять за межі звичайного співставлення результатів та витрат. Погоджуємося з цим, адже термін ефект означає результат, наслідок яких-небудь причин, сил, дій, заходів. З огляду на це, пропонується наступне визначення ефективності підприємств з іноземними інвестиціями для національної економіки: це позитивний вплив на економіку країни, який, за інших рівних умов, здійснюють підприємства в процесі своєї діяльності, реалізуючи цілі іноземного інвестора.

Ефективність підприємства є результатом його діяльності як самостійного господарюючого суб'єкта. Ефективність для іноземного інвестора визначається метою вкладання коштів. А ефективність для території (місто, район, область, країна) визначається наслідками для неї від функціонування підприємств з іноземними інвестиціями. Вказані види ефективності можуть бути не сумісними через відмінності або, навіть, конфліктність у цілях суб'єктів, які отримують ефект.

На узгодження цілей суб'єктів інвестиційного процесу звертають увагу прихильники концепції «впливового інвестування». Вони оперують поняттям змішаної або комбінованої цінності (Blended Value) [19], суть якого полягає у єдності і цілісності доходів інвестора, соціальних та економічних ефектів. Комбінована цінність існує завжди, однак максимізуватиметься вона тоді, коли інвестор, що намагається досягти власних цілей, усвідомлює цілі інших учасників інвестиційного процесу і сприяє їх досягненню.

Тобто, свідомість інвесторів та їх мотиви до вкладення капіталу поступово зміщуються в бік соціальної відповідальності, особливо у сучасних умовах системної кризи, диференціації між країнами у

рівнях розвитку та типах соціально-економічних відносин, неспроможності держав вирішувати соціальні та екологічні проблеми. Однак, все ще незначна частина крупних транснаціональних компаній здійснюють «впливове інвестування». У зв'язку з цим, виникає необхідність аналізу традиційних теорій, що пояснюють залежність між інвестиційними процесами та розвитком економіки країни.

Ще Д. С. Мілль та Д. Рікардо робили спроби пояснити причини руху капіталу між країнами. В процесі своєї еволюції економічна наука накопичила величезну кількість теорій та концепцій іноземного інвестування. Деякі з них пояснюють причини експорту капіталу на макрорівні. До них належать теорія Кейнса про граничну ефективність інвестування, теорії Тобіна, моделі неокейнсіанців Р. Харрода, Е. Домара, теорія втечі капіталів, теорія міжнародного руху капіталу П. Самуельсона, Я. Тінбергена. Частина теорій вирішують питання мотивації іноземних інвесторів до вкладення коштів в інші країни. Прикладами можуть слугувати теорія захисного інвестування Ч. Кіндлебергера, теорія монополістичних переваг С. Хаймера, теорія інтернаціоналізації А. Ругмана, Л. Баклі. У перелічених підходах увага вчених концентрується на цілях, мотивах та передумовах залучення інвестицій. Однак, відповідно до завдань даного дослідження варто зупинитися тільки на тих моделях та теоріях, що звертають увагу на вплив підприємств з іноземними інвестиціями на національну економіку.

Першою такою моделлю є розроблена у 1966 р. Р. Верноном парадигма циклу міжнародного виробництва продукту [20]. Відповідно до неї, міжнародний цикл життя продукту включає такі етапи:

1) створення технологічно складних товарів у країнах з більшим рівнем доходів і подальший їх експорт за кордон;

2) уповільнення експорту, розвиток виробництва цих товарів у країнах з низьким рівнем доходу, що отримують порівняльні переваги через низьку заробітну плату;

3) зростає виробництво цих товарів у країнах з нижчим рівнем доходу, вони отримують статус чистих експортерів;

4) країни з більшим рівнем доходу стають чистими імпортерами зазначених товарів (переваги в розвитку технологій нижчі від переваг більш низької заробітної плати) і одночасно починають виробляти якісно новий продукт.

Як зазначає В. Б. Антонов, «при створенні нової продукції

виробник ставить за мету контроль виробництва на внутрішньому ринку та експорт за межі країни; при досягненні продуктом фази росту й зрілості виробник першочергово прагне мінімізувати транспортні витрати і пристосувати продукцію до особливостей місцевих ринків, враховуючи конкуренцію. З іншої сторони у деяких випадках дійсно має місце ситуація, коли інвестори експортують переважно застарілі технології й не роблять відчутних капіталовкладень у наукові дослідження й розробки в приймаючій країні» [2, с.415].

Наступною теорією, що є цінною відповідно до завдань даного дослідження, є теорія еклектичної парадигми міжнародного виробництва Дж. Даннінга [21]. Вчений, на основі аналізу та перевірки існуючих на той момент теорій іноземного інвестування, вивів три групи факторів здійснення прямих іноземних інвестицій:

– переваги володіння. Інвестор має більш досконалі технології, навички, маркетингові стратегії, кращий імідж порівняно з місцевими підприємствами;

– переваги дислокації. Обсяг виробничих витрат, місткість ринку, податкове законодавство, географічне розміщення країни-реципієнта інвестицій;

– переваги інтернаціоналізації, які дозволяють інвестору успішніше працювати на іноземному ринку самостійно, порівняно з експортною діяльністю з власної країни.

Наслідком використання переваг володіння для країни-отримувача інвестицій є загострення конкурентної боротьби в галузі, де діє підприємство з іноземними інвестиціями. Це змушує решту підприємств підвищувати ефективність шляхом розвитку власних технологій, знань тощо.

У 1990 році у праці «Конкурентні переваги націй» [22] М. Портер запропонував так звану модель «конкурентного ромба» або «діаманту». Відповідно до неї конкуренті переваги країни на міжнародному ринку визначаються наступними факторами: параметри факторів виробництва; умови внутрішнього попиту; суміжні та обслуговуючі галузі; стратегія, структура та конкуренція фірм. Поряд з цим автор звертає увагу на вплив випадкових подій та виняткову роль держави в процесі розширення конкурентних переваг.

Відповідно до теорії конкурентних переваг: по-перше, на світовому ринку конкурують між собою фірми (а не уряди), а по-друге, підприємства, в тому числі іноземні, здатні підвищувати якість

факторів конкурентних переваг нації. Як наслідок, держава повинна не лише сприяти успіху конкурентної боротьби вітчизняних підприємств, а й свідомо створювати умови для припливу іноземного капіталу.

В контексті даного дослідження варто звернути увагу на модель Даннінга-Нарула (1994 р.) під назвою "шлях інвестиційного розвитку". Відповідно до цієї теоретичної моделі, напрямок інвестиційного розвитку передбачає, що імпорт і експорт прямих іноземних інвестицій перебуває в прямій залежності від рівня економічного розвитку країни. При цьому, країни із трудомісткими та низькотехнологічними виробництвами, переважанням добувної промисловості, як правило, виступають імпортерами прямих іноземних інвестицій. Імпорт прямих іноземних інвестицій у ці країни посилюється з розвитком капіталомісткого виробництва та нових технологій. Якщо цей процес доповнюється ліберальною політикою щодо прямих іноземних інвестицій та скерованістю на експорт, то країна сама розпочинає експортувати іноземні інвестиції [2, с.415]. З цього слідує, що підприємства з іноземними інвестиціями сприяють: по-перше, оновленню технологій в країні-реципієнті, по-друге, посиленню нею іноземного інвестування, за умови цілеспрямованого державного регулювання.

Ролі іноземного інвестування в економіці присвячені праці вітчизняних науковців: Л. І. Краснікової, Ю. А. Подвисоцького [12], В. Г. Андрійчука, С. С. Стецюка [1], І. В. Олександренка [14], А.М. Поручника, Л. Л. Антонюка [16], М. П. Денисенка [4] та багатьох інших. Вони вказують на такі позитивні риси від прямого іноземного інвестування як зростання кваліфікації працівників, технологічне оновлення, врівноваження експорту та імпорту, розвиток внутрішніх ринків, зниження безробіття тощо.

Організацію економічного співробітництва й розвитку визначено п'ять каналів впливу позитивних екстерналій прямих іноземних інвестицій на економічний розвиток: передача технологій та ноу-хау, розвиток та реструктуризація підприємств, сприяння інтеграції в міжнародну торгівлю, сприяння конкуренції в приватному секторі, сприяння формуванню людського капіталу.

Ефективність підприємств з іноземними інвестиціями для національної економіки залежить, в першу чергу, від їх ефективного функціонування як самостійно господарюючих суб'єктів. Поряд з цим, діяльність підприємств обумовлена:

– мотивами іноземного інвестора, який визначає стратегію функціонування підприємства;

– інтересами держави щодо прямих іноземних інвестицій, які визначають інструментарій забезпечення ефективності підприємств;

– кон'юнктурою на ринках ресурсів, що використовує підприємство, та на ринках збуту продукції.

Тобто, іноземний інвестор, органи державної влади країни-реципієнта та тенденції на ринках ресурсів та продуктів опосередковано впливають на ефективність діяльності підприємств з іноземними інвестиціями для національної економіки.

Національна економіка – це складна структура, що включає безліч систем і підсистем. Тому, ефективність підприємств з іноземними інвестиціями для національної економіки доцільно розглядати у розрізі наступних компонентів: соціальна ефективність, технологічна ефективність, екологічна ефективність, ресурсна ефективність, зовнішньоекономічна ефективність, ринкова ефективність, фіскально-бюджетна ефективність.

Таким чином, аналіз та узагальнення традиційних теорій прямого іноземного інвестування та новітньої концепції «впливово інвестування» дозволяє обгрунтувати наступну схему ефективності функціонування підприємств з іноземними інвестиціями для національної економіки (рис. 1.1).

Соціальна ефективність підприємств з іноземними інвестиціями проявляється у підвищенні рівня людського розвитку та добробуту населення, в цілому. Поява нових робочих місць, за інших рівних умов, здатна скоротити рівень безробіття в державі. Вищий рівень оплати праці, додатковий соціальний захист (пенсійне страхування, страхування життя за рахунок підприємства) здатні підвищити мотиви населення до трудової діяльності та знизити рівень соціальної напруженості. Впровадження на підприємстві сучасних методів навчання персоналу призводить до підвищення кваліфікації працівників, а отже і їх конкурентоспроможності на ринку праці. Безперечно, системи внутрішньофірмового навчання на підприємствах з іноземними інвестиціями не здатні підвищити загальний рівень кваліфікації кадрів в країні. Однак, своїм прикладом, вони можуть показати виняткову роль розвитку персоналу. Крім того, певні ділові якості працівників підприємства з іноземними інвестиціями передаватимуться його контрагентам, партнерам та подальшим роботодавцям.

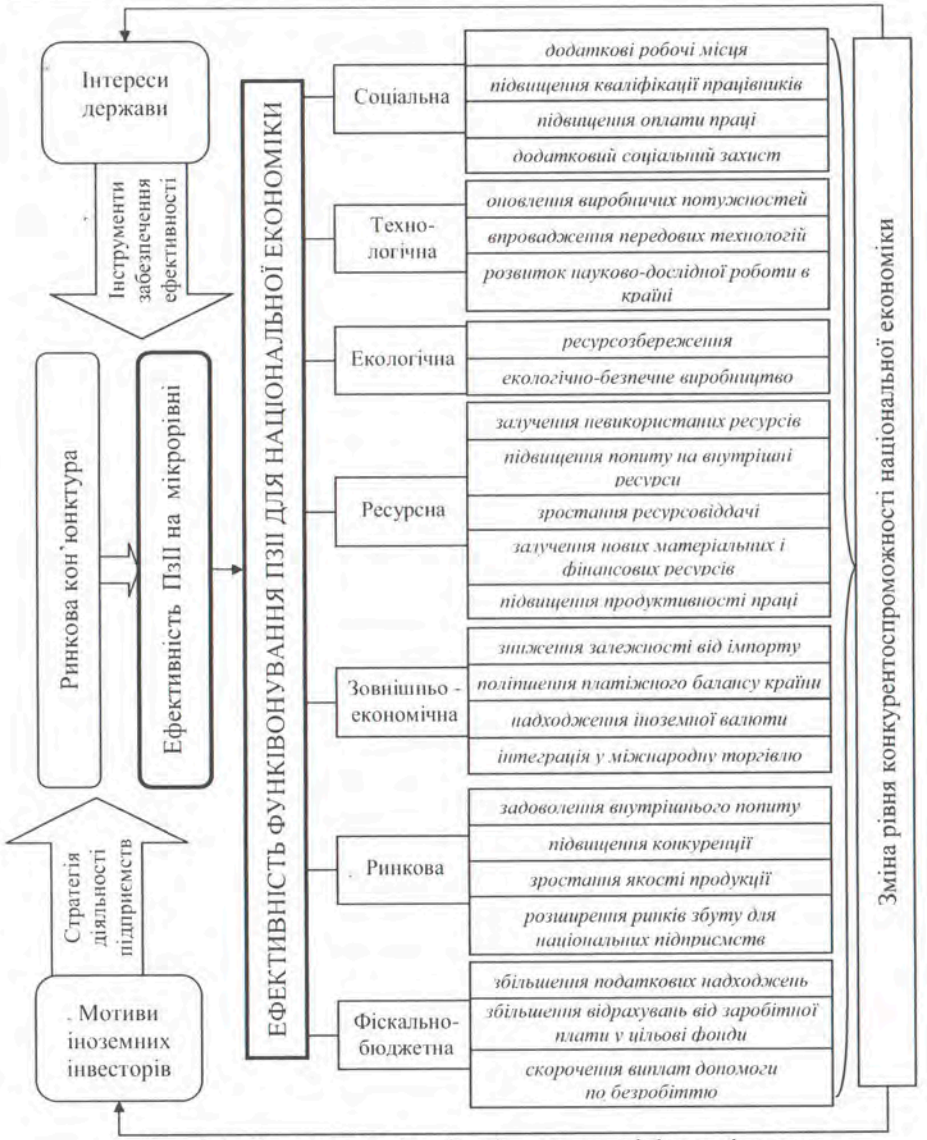

Рис.1.1. Концептуалізація ефективності функціонування підприємств з іноземними інвестиціями в національній економіці

Технологічна ефективність підприємств з іноземними інвестиціями для національної економіки є наслідком трансферу технологій до країни реципієнта. Транснаціональні компанії забезпечують високу конкурентоспроможність своєї продукції

завдяки науково-дослідним розробкам та постійному технологічному вдосконаленню. Здійснюючи інвестиції у закордонні підприємства, такі компанії забезпечують оновлення їх виробничих потужностей, впровадження передових технологій та ноу-хау. При чому, ці технології можуть стосуватися організації та управління процесом виробництва. Таким чином, трансфер технологій у підприємство з іноземними інвестиціями підвищує рівень його конкурентоспроможності. В такій ситуації, решта підприємств галузі повинна шукати способи повернути свої ринкові позиції, в тому числі за рахунок технологічного оновлення. Подальша їх поведінка зводитиметься до: придбання технологій; здійснення власних розробок; ініціювання науково-дослідних робіт іншими установами.

Саме при виборі двох останніх стратегій відбудеться позитивний вплив на галузь та економіку, в цілому.

Екологічна ефективність є наслідком екологічно-безпечного виробництва або виробництва, що усуває негативні наслідки для довкілля. Екологічна ефективність тісно пов'язана з технологічною, наслідком якої є впровадження ресурсозберігаючих технологій: альтернативні джерела енергії, використання вторинних ресурсів, утилізація відходів тощо.

Ресурсна ефективність підприємства з іноземними інвестиціями характеризується джерелами залучення ресурсів та ступенем їх використання у виробничому процесі. По-перше, підприємство з іноземними інвестиціями здатне від пов'язаних осіб залучати матеріальні та фінансові ресурси. Даний процес не збільшує боргових зобов'язань підприємства та зовнішньої заборгованості країни-реципієнта, в цілому. По-друге, поява та розвиток підприємств, особливо з матеріаломістким виробництвом, сприяють залученню в обіг не використаних ресурсів та підвищенню попиту на ресурси національної економіки. Крім того, ресурсна ефективність (як наслідок технологічного оновлення) проявляється у підвищенні ресурсовіддачі та продуктивності праці підприємства з іноземними інвестиціями. У випадку технологічного оновлення інших підприємств, такі тенденції матимуть місце у галузі, в цілому.

Зовнішньоекономічна ефективність впливає на участь країни у міжнародному поділі праці. Позитивними зовнішньоекономічними наслідками функціонування підприємств з іноземними інвестиціями для країни є:

– інтеграція у міжнародну торгівлю;

– зниження залежності від імпорту, шляхом виробництва на території країни продукції, що користується попитом;

– поліпшення платіжного балансу країни, за умови функціонування експортоорієнтованих підприємств;

– надходження іноземної валюти, що підвищуватиме попит на національну валюту, та сприятиме збільшенню золотовалютних резервів країни.

Ринкова ефективність полягає у позитивному впливі підприємств з іноземними інвестиціями на ті національні ринки, де вони функціонують. Поява нових підприємств, особливо з високим рівнем рентабельності, може призвести до зростання конкуренції на ринку, отже й вищої якості продукції для споживачів. Крім того, зросте ринок збуту для діючих підприємств, що є потенційними партнерами іноземної компанії.

Фіскально-бюджетна ефективність полягає у збільшенні надходжень до державного бюджету та інших фондів і зниженні навантаження на них.

Результатом розглянутих видів ефективності може стати прискорення темпів перебудови економіки та підвищення конкурентоспроможності країни реципієнта. Що в свою чергу впливає на інвестиційний клімат в країні, а також в свою чергу мотивує іноземних суб'єктів до вкладання капіталу. Поряд з цим, змінюватимуться стратегічні пріоритети держави щодо залучення інвестицій, а отже і умови для інвестора.

Висновки і перспективи подальших досліджень

На даний момент категорія ефективність функціонування підприємства з іноземними інвестиціями на макрорівні тяжіє до більш цілісного та системного підходу до її визначення.

Як свідчать результати проведеного дослідження, підходи науковців до поняття «ефективності» виходять за межі звичайного співставлення результатів та витрат, адже термін «ефект» відображає результат, наслідок яких-небудь причин, сил, дій, заходів. З огляду на це, автором запропоновано трактувати категорію ефективності підприємств з іноземними інвестиціями для національної економіки як позитивний вплив на економіку країни, який, за інших рівних умов, здійснюють підприємства в процесі своєї діяльності, реалізуючи цілі іноземного інвестора.

Слід відмітити, що ефективність підприємств з іноземними інвестиціями для національної економіки залежить, в першу чергу,

від їх ефективного функціонування як самостійно господарюючих суб'єктів. Поряд з цим, має місце опосередкований вплив іноземного інвестора, держави та ринкової кон'юнктури на функціонування та подальшу ефективність підприємств.

Узагальнення теорій та концепцій іноземного інвестування, результатів досліджень науковців та міжнародних організацій щодо впливу підприємств з іноземними інвестиціями на економіку країни реципієнта дозволило розглядати ефективність їх функціонування для національної економіки як комплексну характеристику, що охоплює складові: соціальної, технологічної, екологічної, фіскально-бюджетної, зовнішньоекономічної, ринкової ефективності.

Комплексність змісту ефективності підприємств з іноземними інвестиціями для національної економіки потребує подальшої розробки методології її оцінювання, в межах якої можливими було б встановлення критеріїв ефективності відповідно до вищезазначених складових.

Список використаних джерел:

1. Андрійчук В. Г. Фінансово-економічні механізми та організаційно-інституціональні заходи щодо формування привабливого інвестиційного клімату та необхідність активізації їх використання в умовах інтеграційних прагнень України [Електронний ресурс] / В. Г. Андрійчук, С. С. Стецюк // Економічні науки. Економічна теорія та економічна історія. – Вип.5, Ч.1. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en /ETEI/ 2008_5_1/index.html.
2. Антонов В. Б. Розвиток теоретико-методологічних засад дослідження процесів активізації прямих іноземних інвестицій в умовах глобальної конкуренції / В. Б. Антонов // Вісник Львівського університету. Серія економіка. – 2010. Вип. 44. – С. 414-427.
3. Выборнов В. И. Экономическая эффективность промышленного производства / В. И. Выборнов, В. С. Маврищев. – 2-е изд., перераб. и доп. – Мн.: Высш. школа, 1982. –270 с.
4. Денисенко М. П. Роль іноземних інвестицій у трансформаційній економіці / М. П. Денисенко // Проблеми науки. – 2003. – №1. – С. 26–30.
5. Економічна енцеклопедія: У 3 т. / Відп. ред. С. В. Мочерний та ін. – К. : Видавничий центр „Академія", 2000. – Т. 1.
6. Економічна теорія: політична економія: підручник / За заг. ред. С.І. Юрія. – К. : Кондор, 2009. – 604 с.
7. Мельник Л.Г. Економіка підприємства: Конспект лекцій: Навч. посіб. / Л.Г. Мельник, О.І. Карінцева. – Суми: ВТД "Університетська книга", 2003. – 412 с.
8. Мікловда В. П. Ефективність діяльності малих підприємств на регіональному ринку послуг (на прикладі Закарпатської області) / В.П. Мікловда, К. С. Товт // Регіональна економіка. – 2009. – № 4. – С. 33-39.

9. Сурмин Ю. П. Теория систем и системный анализ: Учеб. пособие/ Ю. П. Сурмин. – К.: МАУП, 2003. – 368 с.
10. Старостенко Г. Г. Національна економіка : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Г. Г. Старостенко; МОН України, Національний ун-т податкової служби України. – К. : Ліра-К, 2011. – 429 с.
11. Ковалев В. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / В.В. Ковалев, О. Н. Волкова. – М.: ПБОЮЛ Гриженко Е.М., 2000. – 424 с.
12. Краснікова Л.І. Позитивні і негативні аспекти впливу прямих іноземних інвестицій на економічний розвиток / Л. І. Краснікова, Ю. А. Подвисоцький // Економічний простір. – 2010. – №33. – с.90-98.
13. Орлов П. А. Экономика предприятия: учеб. пособие. / П. А. Орлов. – Х.: РИО ХГЭУ, 2000. –401 с.
14. Олександренко І. В. Іноземний капітал в структурі джерел формування інвестиційних ресурсів регіону / І. В. Олександренко. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, Луцьк. – 2009. – 25 с.
15. Падерин И. Д. Научные и практические аспекты повышения экономической эффективности современного предприятия / И. Д. Падерин // Вісник Академії економічних наук України. – 2003. – №1. – С. 89–95.
16. Поручник А. М. Венчурний капітал: зарубіжний досвід та проблеми становлення в Україні / А. М. Поручник, Л. Л. Антонюк. – К.: КНЕУ, 2000. – 172 с.
17. Рац О. М. Визначення сутності поняття «ефективність функціонування підприємства» / О. М. Рац // Економічний простір: зб. наук. праць. – № 15. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2008. – С. 275–285.
18. Шеремет А. Д. Методика финансового анализа / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин – М.: ИНФРА–М,1996. – 176 с.
19. Emerson J. The Nature of Returns: A Social Capital Markets Inquiry into Elements of Investment and The Blended Value Proposition [Електронний ресурс] / J. Emerson. – Режим доступу: http://www. blendedvalue.org/wp-content/uploads/2004/02/pdf-nature-of-returns.pdf.
20. Vernon R. International Investment and International Trade in the Product Cycle / R. Vernon // Quarterly Journal of Economics. – 1966. – №80. – P. 190-205.
21. Dunning J. H. The Eclectic Paradigm of International Production: A Restatement and Some Possible Extensions [Електронний ресурс] / J. H. Dunning // Journal of International Business Studies. – 1988. – № 19(1). – pp. 1 – 31. – Режим доступу: http://dx.doi.org/10. 1057/ palgrave. jibs.8490372.
22. Michael E. Porter. The Competitive Advantage of Nations / Michael E. Porter. – New York: Free Press, 1990. – 855 p.